

Inleiding

Het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) heeft een overzicht opgesteld van aandachtspunten die van invloed kunnen zijn op de waardering van de technische voorzieningen en de vertaling daarvan naar persoonlijke pensioenvermogens (PPV) op het moment van invaren naar het nieuwe pensioenstelsel.

Bij de totstandkoming van het (actuarieel) omrekenformulier dient – voor zover van toepassing bij het pensioenfonds – bijzondere aandacht te zijn voor deze punten. Er is veelal (separate) besluitvorming noodzakelijk over deze onderdelen; dus over de wijze van (sekseneutrale) waardering en de vertaalslag naar een PPV.

Let op: deze lijst is niet-limitatief. Afhankelijk van het pensioenfonds kunnen mogelijk ook andere (fondsspecifieke) elementen een rol spelen.

Overzicht van waarderingselementen – gericht op partner- of wezenpensioen

Eerbiedigende werking partner- of wezenpensioen

Hoe wordt omgegaan met de eerbiedigende werking van een opgebouwd partner- of wezenpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum. Blijft de uitkering centraal staan of wordt de aanspraak ook omgezet in een PPV voor latent Partnerpensioen en hoe wordt een PPV – als onderdeel van de invaarmethodiek – vastgesteld en vervolgens bijgehouden.

Niet-uitruilbaar partnerpensioen

Een niet-uitruilbaar partnerpensioen komt te vervallen op de pensioendatum als de deelnemer op dat moment geen partner heeft, aangezien er dan geen rechthebbende is. Hoe wordt deze aanspraak omgezet naar een persoonlijk pensioenvermogen voor iemand die nog vóór de pensioendatum zit? Hoe wordt deze aanspraak gekapitaliseerd, rekening houdend met een kans dat de hoofdverzekerde wel of geen partner op de pensioendatum heeft. Er kunnen dan deelnemers zijn die (uiteindelijk) te veel of te weinig krijgen, vanwege de gehanteerde aanname dat er een kans is (kleiner dan 100%) dat er een partner aanwezig is op pensioendatum.

Als het pensioen 'uitruilbaar' wordt gemaakt, heeft dat financiële consequenties. Daarvoor zal financiering gevonden moeten worden. Dit gaat dan mogelijk ten koste van de dekkingsgraad, waarbij de vraag moet worden gesteld of dit evenwichtig is. Kan financiering hiervan vlak voor invaren plaatsvinden en kan dit worden meegenomen bij de toetsing of de premie kostendekkend is? Alternatief is dat de omrekening naar uitruilbaar pensioendeel uitmaakt van de transitie zelf en daarmee onderdeel uitmaakt van stap 3.

N.B.: dezelfde vraag kan worden gesteld voor het uitbreiden van de partnerdefinitie met betrekking tot de opgebouwde aanspraken.

Verschillende soorten nog niet ingegaan partnerpensioen

Hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan partnerpensioen dat alleen ingaat bij overlijden na pensionering of juist alleen bij overlijden vóór pensionering.

ANW-compensatie

Het ANW-compensatiepensioen is een aanvulling op de ANW-uitkering die een deelnemer ontvangt. Hiervoor wordt nu mogelijk een (collectieve) actuariële waardering toegepast, die op deelnemersniveau onjuist kan zijn.

Wezenpensioen (WzP)

Voor latent WzP wordt meestal niet apart gereserveerd, maar wordt reservering doorgaans impliciet meegenomen door bijvoorbeeld een prudente aanname voor de partnerfrequentie te hanteren of door een opslag op de TV te leggen voor het latent PP. Is het fair om deze waardering mee te nemen in de waardering van het persoonlijke pensioenvermogen bij invaren?

Voor ingegaan WzP wordt daarnaast vaak een omslagleeftijd gehanteerd in verband met de mogelijke verlenging van de uitkering voor een studerende wees. Hiermee wordt dan meestal geen rekening gehouden in de waardering van de TV. Dit heeft tot gevolg dat de TV ineens wordt verhoogd (ten koste van eigen vermogen) wanneer een wees de omslagleeftijd bereikt.

Hoe om te gaan met de verdubbeling van het WzP voor volle wezen?

- Dit heeft niet zozeer betrekking op waardering, maar op de vraag welke vereisten gelden voor de conversie van bestaande wezenpensioenaanspraken (naar 25 jaar). Kan/moet dat ook op het moment van transitie? Ingewikkeld in communicatie is dat een wees wegens eerbiedigende werking geconfronteerd kan worden met twee regimes met verschillende einddata.
- Ook hier geldt dat resultaten (zoals verdubbeling) mogelijk via het eigen vermogen gefinancierd zullen worden.
- N.B.: bij collectieve vormgeving van de eerbiediging van het latent WzP speelt het waarderingsaspect minder (anders ook jaarlijks risicopremie onttrekken aan kapitalen of een aparte reserve). Het lijkt logisch om de waarde dan aan de reserve 'eerbiediging PP' toe te voegen. Een gelijke opslag over leeftijden weerspiegelt in ieder geval de waarde niet goed.

Overzicht van waarderingselementen – overige pensioensoorten

Ongehuwden ouderdomspensioen (OOP)

(variant 1: pensioeningang bepalend en variant 2: kan ook na pensioeningang ingaan bij overlijden partner)

De huidige collectieve waardering geeft mogelijk geen adequate weergave van de waarde voor de individuele deelnemer. Als een alleenstaande deelnemer op zijn UPO een ongehuwden ouderdomspensioen (OOP) ziet staan van € 1.000 per jaar, verwacht deze deelnemer deze uitkering te zullen ontvangen vanaf zijn pensioendatum, aangezien hij of zij alleenstaand is. In de waardering van het OOP wordt echter rekening gehouden met een (relatief hoge) kans op het hebben van een partner, waardoor de waarde van het OOP tot aan pensioendatum veel lager is dan de waarde die de alleenstaande deelnemer eraan toekent (feitelijk een OP-waarde).

- Moet er ook aandacht zijn voor de situatie na pensioendatum? Ook hier kan het werkelijke leeftijdsverschil een rol spelen.
- Er zijn meerdere vormen van OOP: zowel een vorm die alleen ingaat op pensioendatum, als een vorm die kan ingaan na de pensioendatum en ook een vorm die kan vervallen na pensioendatum.

Er dient nagedacht te worden over de (individuele) waardering van deze pensioentoezegging voorafgaand aan of als onderdeel van invaren. Worden deze bedragen uiteindelijk ingevaren of blijven dit separate vermogens.

Scheiding

Hoe wordt omgegaan met verevend of bijzonder pensioen bij scheiding? Wordt dit kapitaal apart gereserveerd of maakt dit onderdeel uit van (één van) het PVV van de hoofdverzekerde.

Omzetting nog niet ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen (TOP)

Nog niet ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen wordt eveneens ingevaren naar een PPV. Maakt dit deel van het kapitaal onderdeel uit van het totale PVV en wordt deze dan vervolgens omgezet in een levenslange (lagere) OP-uitkering. Of is een andere uitwerking gewenst? Dit raakt de toezegging die nu aan deelnemers is gedaan. Moeten deelnemers uitzicht behouden op een tijdelijk ouderdomspensioen? Sommige fondsen hebben eerder geprobeerd het TOP om te zetten in een levenslange ouderdomspensioenuitkering (LOP), waarbij deelnemers individueel bezwaarrecht hadden. Juist diegenen die bezwaar hebben gemaakt worden nu mogelijk geconfronteerd met de omzetting van hun TOP in kapitaal, waarvoor ze later wellicht geen TOP kunnen inkopen (alleen LOP/PP, met eventueel een hoog-laag constructie). Dit kan tot bezwaren leiden.

Invaren verschillende ingegane pensioensoorten (hoog/laag, laag/hoog, tijdelijk OP)

Hoe worden verschillende ingegane pensioensoorten omgezet, zoals een hoog/laag constructie, die destijds is ingegaan met een bepaalde verdeling (hoog/laag)? Hoe wordt dit straks omgezet naar één persoonlijk pensioenvermogen? En hoe wordt de verhoging/verlaging toegepast? Dit ook in combinatie met bijvoorbeeld sekseneutrale omzetting?

Invaren van bestaande arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrijstellingen bij arbeidsongeschiktheid (AO)

Bij aan arbeidsongeschikt gerelateerde aanspraken spelen meerdere aspecten. Denk daarbij aan:

- AOP/ANW tot een onzekere AOW-datum in persoonlijke pensioenvermogens. Hoe ga je daarmee om?
- Er kunnen (onvoorwaardelijke) stijgingen van pensioengrondslagen (pensioensalarissen) zijn die niet zijn gefinancierd in de technische voorzieningen.
- Premievrijstelling bij AO zal analoog blijven aan de huidige situatie (collectief vormgegeven), maar niet meer gericht op de pensioenopbouw, maar op de toekomstige premies. Hoe wordt dit vormgegeven en wat betekent dit op het invaarmoment? Hoe ga je deze waarderingen aanhouden?
- Mag het kapitaal worden aangevuld/verminderd ten bate/laste van het eigen vermogen bij een wijziging in de verwachte AOW-leeftijd of kan dat ook leiden tot een hogere/lagere uitkering?
- Mag kapitaal (en hoe) vrijvallen bij revalidatie?

Het is belangrijk dat vooraf goed wordt nagedacht over de groep arbeidsongeschikten in relatie tot invaren.

Onvoorwaardelijke toeslagen

Een onvoorwaardelijke toeslag moet worden meegenomen in de waardering van de technische voorzieningen. Is het verdedigbaar dat deelnemers met een dergelijke toezegging geen aanspraak meer maken op de verdeling van de buffer (verdelen van overschot), aangezien die voor voorwaardelijke toeslagen bestemd was en zij daar geen aanspraak op konden maken? Hier moet van tevoren goed over na worden gedacht.

Garanties

In enkele gevallen zijn er bepaalde garanties die technisch gezien een waarde hebben, bijvoorbeeld een 'terugruilgarantie' ten aanzien van flexibiliseringstarieven (actuarieel gunstige uitruil). Hoe wordt daarmee omgegaan?

Individuele toezeggingen

Dit zijn toezeggingen die wel zijn toegezegd, maar niet zijn direct gewaardeerd in de voorziening.

PPV na invaren: Ouderdomspensioen in combinatie met partnerpensioen

Wordt na invaren het PPV gepresenteerd/behouden als een kapitaal voor OP in combinatie met partnerpensioen (PP). Of worden 2 separate kapitalen (een voor OP en een voor latent PP bij overlijden na de pensioendatum aangehouden). Als het uitgangspunt het eerste is, is een aandachtspunt dat de verhouding voor invaren vaak niet meer 100%:70% is (bijv. door conversie uit het verleden). Bij een verdeling van 100:70% na invaren zou mogelijk sprake kunnen zijn van een impliciete uitruil van PP naar OP (mogelijk toestemming van de partner)?

Overzicht van waarderingselementen – actuariële grondslagen

Het is zaak dat de actuariële waarderinggrondslagen die worden gebruikt voor de transitie grondig worden getoetst en/of herijkt. Zijn de grondslagen passend/ prudent. Denk daarbij aan de overlevingsgrondslagen, partnerfrequenties of specifieke toegepaste opslagen. Onderstaand zijn ook enkele bijzondere grondslagen nader uitgewerkt. Ook op overige onderdelen in deze bijlage raakt dit de waarderinggrondslagen.

Sekseneutraliteit

De huidige technische voorzieningen zijn geslachtafhankelijk gewaardeerd. Voorafgaand aan / bij invaren moeten deze technische voorzieningen omgezet worden naar sekseneutrale voorzieningen. Hoe moet worden omgegaan met het vaststellen van de sekseneutrale verhouding man/vrouw? Gebeurt dit op leeftijdsniveau/geboorteaarniveau? Of per pensioenvorm? Of op een andere manier? Hier moet vooraf over nagedacht worden.

Leeftijdsverschil

In de technische voorzieningen voor latent PP wordt een leeftijdsverschil toegepast. Moet bij de waardering van de persoonlijke pensioenvermogens worden uitgegaan van dit (vaste) leeftijdsverschil, of moet een werkelijk leeftijdsverschil worden gehanteerd? N.B. als onder de Wtp-regeling bij inkoop van pensioen wordt gerekend met een vast leeftijdsverschil in de tarifiering, lijkt het blijven handhaven van het vaste leeftijdsverschil mogelijk prima. Daarbij is het goed te kijken naar de leeftijdsverschillen van verschillende generaties (reeds gepensioneerd of de groep die vlak voor de pensioendatum zit).

Enmalige overlijdensuitkering

Enmalige overlijdensuitkering: wordt ook wel vormgegeven als opslag, maar dat weerspiegelt niet per se de juiste waarde van deze toezegging. Hoe wordt deze dekking gekapitaliseerd?

1-7 fictie

Sommige pensioenfondsen veronderstellen – als onderdeel van het jaarwerkproces – dat alle deelnemers op 1 juli van het jaar zijn geboren. Voor de omzetting naar persoonlijke pensioenpotjes lijkt het beter en eerlijker om uit te gaan van de werkelijke geboortedata van de deelnemers. Dit dient te worden besloten.

Overzicht van waarderingselementen – specifieke vermogensonderdelen

Kostenvoorziening

Hoe wordt de voorziening voor operationele kosten/ kostenvoorziening vormgegeven onder de nieuwe regeling. En wat betekent dit op het transitiemoment.

Bestemmingsreserves

Als er een bestemmingsreserve bestaat, zoals een toeslagdepot en/of premiedepot, is het geld hiervoor bijeengebracht door een specifieke groep deelnemers. Er dient bij de verdeling van het fondsvermogen en de eventuele herverdelingsmogelijkheid bij de

standaardmethode rekening te worden gehouden met de evenwichtigheid van het invaren van de bestemmingsreserves.

Invaren DC-kapitaal

Bij pensioensoorten kan er naast een technische voorziening voor risicofonds ook een technische voorziening voor risico deelnemers zijn (DC-kapitalen). Hoe worden deze kapitalen ingevaren? Eén-op-één of rekening houdend met het bestaande inkoopbeleid bij uitdiensttreding dan wel pensionering? Hoe wordt omgegaan met verplichte vorming van een MVEV of de vorming van de operationele reserve en/of bijdragen aan een solidariteitsreserve/risicodelingsreserve?

Overige aandachtspunten

Toeslagverlening op invaarmoment

Fondsen kunnen een toeslag geven op het invaarmoment, die moet worden meegenomen in de waardering van de technische voorzieningen op de eindbalans.